HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות כא.

על כתב ידן הן נאין להעיד כשמקיימין השטר בב"ד לפיכך צריך שניס על כל כתב וכתב: **נדברי חכמים על מנה שבשטר הס מעידים.** מאחר דאיכא למיגו ותמהני הלכך בתרי סגי ולא צריך חד מיניהו לשקודי לשחכריה: **מהו דתימא לרבי ספוקי מספקא ליה אי על כתב ידן.** תנו מזקקין שיעידו: **או על מנה שבשטר.** ומשום שמא על כתב ידן הן מעידין מצריך תרי לכל כתב וכתב ומיפשט מיהא לן פשיטא ליה: **ונפקא מינה.** בין ספק לודאי לשניס החתומים על השטר ומת אחד מהן צריך שניס מן השוק להעיד עליו ואין זה כשר להעיד על כתב ידו ועל של חבירו ולצרף אחד עמו שיעיד על שמיהן דלמא על מנה שבשטר הן מעידין וכי תימר זה כתב ידי נפיק פלגא דממונא לפומיה וזה שמעיד עמו על מת אחד מהן לא מעלה ולא מוריד לחינו צריך לו וכי הדר מצטרף עם הזוז מן השוק להעיד על מחצית השטר הדר נפיק ריבעא דממונא לפומיה לשמחה לכולא ממונא נכי ריבעא נפיק לפומיה ואין ע"פ שניס עדיס בעינן חלי דבר על פיו של זה וחלי דבר על פיו של זה. הלכך ניבעי תרי דכיון דספיקא היא ניזל בתרא לחומרא והכא לחומרא היכא דשניהס קיימיס חזלינן לחומרא ואמרינן על כתב ידן הן מעידין ובעינן תרין על כל כתב וכתב והיכא דמית חד מנייהו בעינן תרין מן השוק שיעיד לאחד על כתב יד השת ואחד מהן יעיד על כתב יד השת והאי דאי הוה פשיטא לן דעל כתב ידן מעידין הוי נמי בחד מן השוק שיעיד על שני השתימות והאי גס הוי על שניהס ולא נפיק כולא ממונא נכי ריבעא לפומיה דחד[ט] דאיכו נמי לריך לאותו מן השוק שיעיד על חתימתו של מנה שבשטר דילמא השתא לא מספקא לן דלמא על מנה שבשטר הן מעידין ועל כתב ידו הוא נאמן ואין לריך לאיזוף ועוד אנו לריכיס לו שיעיד על חותם השת נפקי תלתא ריבעי לפומיה אי ליכא תרין מן השוק שלא יהא זה לריך להעיד על השת קמ"ל דספיקא ליה וספי בחד מן השוק ושניהס יעידו על שמיהן: **בין נקולו.** כי הכא דאילו לרבנן בעי שניס מן השוק שיעידו על של מת וזה נאמן ואין לריך לעיולי על חתימתו: **נכי ריבעא.** חסר ריבעא: **לריך שניס לדברי חכמים: ואי ליכא שניס.** איכילו בכתב השת: **שלא חד.** וזה אחי נמי מכירה מאי ניעביד: **לכתוב.** זה שנאמר בחייס: **חתימת ידיה תחספא ונאדייה בני דיוא.** ויטלוה הדיינים ויקיפוה שלא חתימתו שבשטר: **ומחזק.** להיא דשטרא מהן לחספפא שלא לריך לאסקודי לחתימת ידיה: **וכתב עליה מאי דבעי.** למעלה מן החתימה יכתוב שזה החתום לוה ממנו מנה וכותב כן אחי פלוני החתום למטה לויתי מנה מפלוני: **מנלסיס בני חורין.** וממעשבדי לא לייש קלא לדבר שאינו עשוי בעדים: **מהו דתימא.** כי היכי דהלכה כרבי מחבירו ס"ל אפילו מחבירין: **דנפיק מבי דיוא דמר שמואל.** שקיימוהו בבית דיינו וכך נמלא בהנפק שכתבו הדיינים בו: **מדאמח רב ענן בו.** שלמא כרבי ס"ל שלריך לומר זה בכתב ידי וזה בכתב ידו של חבירי: **שטרא דיומי הוה.** שהולרך לעיין בתקנתס: **והא שמואל.** שאס לא בכתב בו אלא פלוני העיד על בכתב ידו ופלוני על בכתב ידו שאין כשיולילו הימומים שטר זה בב"ד לגבות יהא חותו ב"ד טועה לומר שהלכה כרבי וילמדו שאין זה קיום: **לילא דס"ל.** בעלמא ולא מחבירו ובהא אפי' מחבירו: **עד ודיין.** שטר שכתוב בו הנפק וחתמו הדיינין על הנפק שלו ולאחר זמן כשהולילו המלוה לגבות ערער הלוה לומר מזייף הוא ובא לאחד מן הדיינים העיד על כתב ידו מלטרפין להכשירו: **מאי דקא מספיד מספדא בו'.** עדי השטר מעידין על מנה שבשטר כרבנן והדיינין מעידין בפניהו נתקיים: רב יהודה אחוה דרמי בר יחזקאל הוה [קידושין נב.]: **לאיקלע**

על כתב ידן: **ורבוקא אחספא.** וה"ס מריעא דמגלמא דלמא נגנו פשוט (ב"ב דף קס: ושם) דליכא למימס למידי והא דתניא בפ"ק דקדושין (דף ט. ושם) כתב על הנייר או על החרס שתן מקודשת לי כו' וכן גבי שדה (שם כו.) כתב על הנייר או על החרס כו' הכי זה מכורה נראה דלמא כר"מ דלמר[ט] עדי מסירה בתבי לה מהני על כיון דעדי חתימה בתבי לה מהני על דבר שיכול לזייף כדלמר בפרק ג' דגיטין (דף כפ: ושם) אין כותבין לו על הנייר כו' וחכמים מכשירין ומפרש בגמרא[י] מאן חכמים ר"מ ואע"ג דלמר שתם לא הכשיר ר"מ הלא בגיטין אבל בשאר שטרות לא ס"פ הלא בגיטין ולכוותייהו דהיינו שטרות שאין עומדין לרהיה כגון אותו שאינו עשוי הלא לקנות בו שדה ושדה בעין גיטין שעשוין לפי שעה לגרש בו אע"פ שיכול השטר של קנין להועיל לרהיה גס הגט יכול להועיל כדלמר בהכותב (לקמן דף פט:) ובפ"ק דב"מ (דף יח. ושם) וכ"ת נקלעיה בעינא למיסוך היא הלא שעיקרן לא לכך נעשו והלא ממעט הלא שטרות שעיקרן לרהיה ועשוין לעמוד ימיס רבים כדמייתי התס קרא ונתתם בכלי חרס וגו': **הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין.** פסק רב הלפס דווקא כשאומר לא היו דבריס מעולס אבל נאמן הוא לומר פרעתיו והא מני ס"ל שטרך בידי מאי נעי הלא בשטר שיש בו עדים דגובה בו מנכסיס משועבדיס ואין נראה לרבינו יאחק כי מנין לו זה החילוק כי סבר דבכל שטר אינו רגיל לפרוע עד שיחזיר לו שטרו: **עד ודיין מצטרפין.** משמע לפפילו בשטר מקויים חיישינן שמא זייף לחתימת הדיינין וכן משמע בירושלמי דגיטין ובפרק בן סורר והא דתניא בתוספתא דשביעית פרוזבול המקוסר ר' יהודה אומר עדים חותמין מבחוץ והדיינים מבפנים אמרו לו אין מועשה בית דין לריך קיום היינו דווקא בפרוזבול משום דנאמן אבל לומר פרוזבול היה לי ואבד ואפי' לס"ד אינו נאמן מוחה הוא הלא נעי קיום: **המר**

אתי. אמר רמב"ח כמה מעלינא האי שמעתא א"ל מאי מעליותא מאי דמסהיד סהדא לא מסהיד דיינא ומאי דמסהיד דיינא לא מסהיד סהדא. אלא כי אתא רמי בר יחזקאל אמר לא תציתו להו כללי דכייל יהודה אחי משמיה דשמואל איקלע

מסורת הש"ס

ס) רס"ל מ"ז, ב) ב"ב קנה:, ג) [בכרכות טו. וש"נ], ד) [נקמן נא. עירובין מו: פסחים כו. ב"ב קכד:], ה) [יבמות קו. ב"ב קלח: קכד. סנהדרין ל.], ו) גי' רס"ל אמר ליה רבא, ז) ס"ל: דמי, ח) [ל"ל אמר ד"ס נכון], ט) [בנימין פו.], י) [שם כב.].

גליון הש"ס

גמ' אבל אמגלתא לא. עיין ב"ב דף קס ע"ב תוס' ד"ה מקוסר עדיו מלמוריו: **שם כמה מעליא.** כעין זה שבועות דף מז ע"ב: **שם לא תציתינהו.** לקמן דף פ ע"ב ולף עו ע"ב תולין דף מד ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומדי ליה בבי דיוא וחזו ליה ומחזקי ליה בי דיוא ולא לריך כל"ל:

מוסף רש"י

הוציא עליו. מלוה, **כתב ידו.** של לוה, **שהוא חייב לו.** ממון, ואין כאן עדות אחרת, **גובה מנכסים בני חורין.** ללא גובה ממשועבדים אלא מלוה הכתוב בשטר שים בו עדים, דכיון דלריכא תרתי, שטר ועדים, מפקא ליה לקלא ולקולות הוא דאפקדו אנפשייהו אלא מקרו בדבר ויעימו בני מרי למוכר לגבות מהס (רשב"ם ב"ב קעה:). **הלכה כרבי מחבירו.** במקוס יחיד, **מחבירין.** במקוס רביס (פסחים כז.).

תוספות רי"ד

כשתמצא לומר לדברי רבי על כת"י הן מעידין ולפיכך צריך שיצטרף עמהן אחר ולדברי חכמים על מנה שבשטר הן מעידין והרי הס שנים רפ' המודה שהם זקוקין לומר אנחנו ראינו המלוה וחתמנו ואינו נ"ל שבין שזוכרין אותה ומעידין עליה בין אין זוכרין אותה שכבר שכחו העדות אלא שמכירין חתימתן ומעידין עליה. פליגי רבי ורבנן רבי סבר אע"פ שזוכרים ההלוואה ומעידים עליה אפ"ה על כת"י מעידין שאם לא יקיימו החתימה הוה לה מלוה ע"פ ולא טרפא ממשעבדי א"נ מצי אידך למיטען פרעתי הלכך זקוקים אנו לעדותן לומר מכירים אנו חתימתינו ולשווי שטרא מעליא למיטרף מן הלקוחות ושלא לטעון פרעתי ורבנן סברי לא מיבעי אם זוכרים המלוה ומעידים עליה אלא אע"פ שאין זוכרים אותה כי אם מכירין חתימתן על מנה שבשטר מעידין שמתחלה כשחתמו העידו כל אחד על המנה גם עתה שבאים לקיים חתימתן כל עדותן אינה באה אלא על המנה

ס) ואע"פ שעכשיו אינן זוכרין אותו שכיון שבאים לקיים החתימה שנעשית על המנה נמצא שכל עדותן על זו הוא: ארי"ף אמר שמואל הל' כחכמים פשיטא יחיד ורבים הלכה כרבים מ"ד

ע) והיינו כדעת הרא"ש בהשגות פ"ת מהלכות עדות הלכה ד' ע"ש. ג) נראה דרבינו היה גורס כאן ובהא אפילו מחבירין וכ"ה הגירסא בתוס' בפסחים כז.

תוספות הרא"ש (המשך)

הל' כרבי מחבירו ג) ובהא אפי' מחבירין קמ"ל: אר"י א"ר שנים החתומים על השטר ומת אחד מהן צריכים שנים מן השוק להעיד עליו ואל יצטרף הוא עם א' כי היכי דלא ליפוק נכי רבעא דממונא אפומא דחד סהדא על חתימתו הוא שהעיד על חתימתו נאמן וא"צ לצירוף מן השוק אבל חבירו שמת צריכים שנים מן השוק להעיד על חתימתו עכשיו ואם יצטרף הוא עם אחר נמצא שיצאו שלשת חלקי המנה שבשטר ע"פ זה והתורה אמרה על פי שנים עדים יקום דבר חצי דבר ע"פ זה וחצי דבר ע"פ זה ופ' נכי חסר: ואי ליכא אלא חד מהו פי' שמכירה מאי לייבד אמר אביי כותב האיך פי' שנשאר בחיים חתימות ידו אחספא ושדי ליה בב"ד וחזו ליה ב"ד פי' ורשלוה הדיינים ויקיפוה אצל חתימות שבשטר ומחזק ליה פי' ההיא דשטרא מהך דאחספא ולא יצטריך איהו לאסהודי אחתימות ידיה ואזיל איהו ואאי ומסהיד אאידך ודווקא אחספא אבל אמגלתא לא דלמא משכח ליה אינש דלא מעלי וכתב עלויה מה דבעי ותנן הוציא עליו כת"י שהוא חייב לו גובה מנכסים בנ"ח פי' ממשעבדי לא דל"ל קלא שאינו עשוי בעדים וכן נמי יכול לכתוב אריש מגילתא כדאמרי' בפ' ג"פ האי מאן דמחזי חתימות ידיה בב"ד לא לחזי בסוף מגילתא אלא ברישא דלמא משכח ליה אחר וכתב אגב' דמסיק בי' פי' יכתוב מלמעלה אני החתום לויתי מפלוני מנה עיין בפ"ק דקדושין בהלכה ובשטר (דף כ"ו): אר"י א"ש עד ודיין מצטרפים פי' ראובן שהוציא על שמעון שטר חתום ואשרתא דדיינין מלמטה שחתמו הדיינים שם שקיימו החתימה וטען שמעון איני מכיר לא חתימת העדים ולא חתימת הדיינים ושמא הוא זייף הכל ובא ע"א מעדי השטר והעיד על חתימתו ואחד מן הדיינים בא והעיד על חתימתו מצטרפים זה עם זה דכולהו לקיומא שטרא

מג א ב מיי' פ"ז מהל' עדות הלכה ג סמג עשין קט טוש"ע מ"מ סימן מח סעיף י יא:
מד ג ד מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף יג:
מה ה טוש"ע שם סעיף טו:
סעיף ב:
מו ו מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ג (ופכ"ז הלכה ג) סמג עשין לד טור שם סימן לט וטוש"ע שם סימן סט סעיף ה:
מז ז מיי' פ"ד מהלכות עדות הלכה ו סמג עשין קט טוש"ע מ"מ סימן ג סעיף יב וסימן מו סעיף ד: